

ГОСПОДЬ БОГ ЛИХИХ КАРАЕ - ДУША МОЯ
ЗНАЕ. ВСТАНЬ ЖЕ, БОЖЕ, ТВОЮ СЛАВУ
ГОРДИЙ ЗНЕВАЖАЕ. ВОЗНЕСИСЯ НАД
ЗЕМЛЕЮ ВЫСОКО, ВЫСОКО. ЗАКРИЙ СЛА-
ВОЮ СВОЮ СЛЫШЕ. ГОРДЕ ОКО. ДОКИ
ГОСПОДИ, ЛУКАВІ ХВАЛЯТЬСЯ. ДОКОЛІ-
НЕ ПРАВДОЮ? ТВОІ ЛЮДИ ВО ТЪМНИЦІ ВОЛІ

БОГДАН СОРОКА

ДЕРЖАВНИЙ МУЗЕЙ Т. Г. ШЕВЧЕНКА У КИЄВІ

БОГДАН СОРОКА
ГРАФІКА

Каталог виставки

Київ 1990

Автор вступної статті та упорядник каталога
ОЛЕГ ФЕДОРОВИЧ СИДОР

Пояснення до каталога: всі включені у каталог твори виконані у техніці ліногравюри; розміри подані у сантиметрах, на першому місці — висота, на другому — ширина вображення; буквою «Д» позначено діаметр круглого зображення; подані в каталогі назви книжкових знаків відповідають написам на самих творах.

Виставка графічних творів провідного львівського митця Богдана Сороки (нар. 1941 р.) у Державному музеї Тараса Шевченка в Києві — подія давноочікувана з різних причин. По перше, мистецька громадськість столиці України нарешті матиме змогу докладніше ознайомитися з графіком, ліноритом котрого уже давно знані далеко поза межами республіки, неодноразово експонувалися на виставках українського мистецтва у країнах Європи й Америки, продукувалися у зарубіжних українських мистецьких виданнях. По-друге, вмотивованісті експонування виставки якраз у Музеї Т. Шевченка полягає й у тому, що група гравюр Б. Сороки виконана безпосередньо на Шевченківську тематику.

Ідейно-естетичні позиції Богдана Сороки сформувалися у Львові, де він здобув мистецьку освіту спочатку в дитячій художній школі, а впродовж 1958—1964 рр.— на відділенні кераміки Львівського Інституту прикладного та декоративного мистецтва. Вказані хронологічні межі опосередковано дають ключ до розуміння принципових аспектів цих позицій. 1960-і рр. були етапним періодом культурного життя на Україні, зокрема — у Львові. Українська література і мистецтво поповнилися сузір'ям яскравих творчих особистостей, котрі стали речниками тодішнього відродження національної самосвідомості — через осмислення традицій свого народу як інтерgrальної частини загальнолюдської спільноти. Виходячи з цього, феномен національної своєрідності в культурі розумівся не як неодмінна фіксація хоч би якоїсь із народно-етнографічних ознак, в повсіденньо- побутовому сенсі. Вищим рівнем осмислення такого феномена можна вважати мистецькі явища, у яких засобами формально-пластичного вислову матеріалізуються підставові, первинні риси національної психології, збережені багатьма поколіннями народу впродовж віків певні морально-етичні постулати, ідеали, які були і є для народу неперехідними, і стосовно яких зовнішні етнографічні атрибути дуже часто є вторинними, похідними. Для усієї генерації творчої інтелігенції, за якою закріпилася назва «шестидесятники», таке розуміння національної своєрідності мистецтва не було єдино можливим істинною, але один із «шестидесятинків», Богдан Сорока незмінно дотримується цих засад уже від перших своїх самостійних кроків на мистецькому шляху. З цього випливає і його розуміння мистецтва як важливого чинника, що може і повинен активно формувати суспільний світогляд, кликати кожного до істинних,

понадчасових вартостей. Принципівість цих переконань робила неможливим для Б. Сороки будь-який перехід на конформістські позиції у наступний, після недовгої на Україні «відліги», сумнозвісний період 1970—1980-х рр. Ставши причиною жорстких обмежень, які були накладені на його участь в офіційному культурному житті, ця обстановка усе ж таки не позбавила Б. Сороку мистецької чесності. Витримати двобій допомагали й родина традиція служіння вищим ідеалам народу та непокори тоталітарній системі, і середовище тих же друзів-«шестидесятників».

Працюючи як мінієр також і в галузях станкового й декоративно-монументального мальства, Богдан Сорока найбільше уваги приділяє графіці, починаючи від циклу «Фольклорні мотиви» (1969), що проілюстрував збірку поезій Ігоря Калинца «Відчinenня вертепу». Уже цей дебют у графічному мистецтві засвідчив його творчу зрілість і продемонстрував вищезгадані ідейно-тематичні засади, як і певні стилістичні ознаки, що стали показовими для індивідуальної манери Б. Сороки, вдосконалюючись у подальшому. Акцентуючи специфічні властивості саме графіки, у його працях проступає чітка градація чорно-білих контрастів, максимальне узагальнення форм та її площинність, спрощення рисунку і зміщення перспективно-просторових відношень. У з'язку з аскетичним лаконізмом вислову, кожна деталь на гравюрах Богдана Сороки набуває символічної ваги і знакової багатовимірності. Суголосність цих прийомів із тематикою «Фольклорних мотивів» чи персонажами язичеського пантеону божеств у циклі «Українська міфологія» — очевидна, як і з цілим рядом інших праць, де переважають характерні для образного мислення митця алегоричність, широка асоціативність («Символи Сковороди», «Наши люди», цикл за мотивами народних прислів'їв), химерна фантазія (цикл «Похід гноміків»).

Спостереження й аналіз системи людських стосунків і пристрастей деколи викликають у митця іронічні і навіть саркастичні нотки. Що ж стосується формального втілення, то мистецький темперамент автора надає його гравюрам своєрідної експресивності, динаміки, напруженого ритмічного ладу.

Богдан Сорока належить до митців, у творчості яких інтелектуальна рефлексія переважає над безпосереднім чуттєвим враженням від довколишнього оточення. Демонстрацію цього дають не лише названі цикли, але й інші твори, де конкретне, індивідуально-характерне відступає на

другий план перед загальним. Таку характеристику значною мірою можна прикладти і до помітної частини його дотеперішнього доробку, яку складають архітектурні краєвиди — міста Середньої Азії й, особливо, — львівські мотиви, серед яких є не лише широкі панорами, а й зображення окремих споруд.

Почавши свій шлях графіка циклом ілюстрацій до «Відчinenня вертепу» І. Калинца, В. Сорока з'явив власну творчість зі світом літератури й ілюстраціями до поезій чи прози Іванни Блажкевич, Лесі Українки, Василя Степанника, Романа Іванчука, Григорія Сковороди і, нарешті, Тараса Шевченка.

1989 рік асоціювався для українців зі 175-літнім ювілем від часу появи на світ Тараса Шевченка. Особливість і духовна спадщина Кобзаря важить для України та багато, що яка б то не була інтерпретація (художньо-критична, музична, образотворчна) спадщини Т. Шевченка вимагає великої відповідальності й високого рівня майстерності інтерпретатора. Звернувшись у ювілейний рік до цієї теми, Богдан Сорока з-поміж глибин Шевченкової поезії обрав «Давидові псалми» — цикл, у якому геніальний поет передспівує фрагменти Біблейської «Книги псалмів». Оскільки тут нема описаної сюжетної лінії, то єдино можливим для Б. Сороки рішенням було шлях асоціативних паралелей, створення такого візуально-пластичного образу, який відповідав би головній ідеї поетичного слова. Більше того, саме це «слово» матеріалізується у густих рядках Шевченкових строф, які відтворені в буквальному розумінні та щільно заповнюють тільки гравюри — увесі прости, вільний од власне фігуративного зображення.

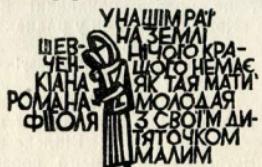
Такий прийом композиційної побудови викликає кілька варіантів прочитання цих мистецьких творів, які, зрештою, неможливо розривати, оскільки лише їх комплексне сприйняття максимально наближує глядача до розуміння авторського задуму. Одночасна подача зображення та його інспирації — «слова», не просто покликані пригадати його глорифікацію в «Кобзарі», хоч би у рядках:

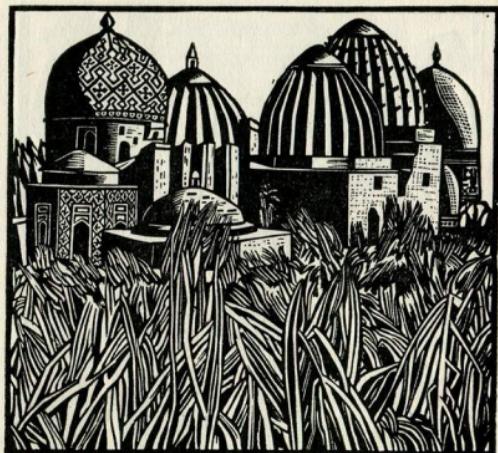
...Орю
свій переліт — убогу ниву!
Ta cіo слово...»

Стосовно біблейського тексту цей прийом сприймається і як алегорія на всюдісущість Бога, вищої мудрості (у даному випадку — богонатхнених Біблейських текстів) в кожному сантиметрі довколишнього простору. Нарешті,

цей прийом у циклі ілюстрацій Богдана Сороки до «Давидових псалмів» Тараса Шевченка свідчить і про ширшу проблему співідношення творчості митця зі світом літератури, як також — про місце цих гравюр у руслі історичних традицій української графіки, оскільки подібне зіставлення нерідко спостерігаємо у гравюрах українських стародруків XVII—XVIII ст. Промовисті паралелі мають й окремі елементи мистецької мови у тих же стародруках і ліноритах Б. Сороки, що знову ж таки дає підставу говорити про органічну єдність його творчості з історичною лінією розвитку української графіки.

Тим паче, що митець користується й безпосередніми репліками із скарбниці українського мистецтва, вводячи, приміром, у структуру еклібрисів зображення виробів народних майстрів (переважно — різьби). У більшості випадків це дає натяк на коло зацікавлення власника еклібриса, але опосередковано виявляє й загальну естетичну позицію автора мініатюри. Праця у галузі книжкового знака, а іх Б. Сорока створив біля 90,— важлива грань його творчості, в якій особливо сконцентровано видно майстерність усіх компонентів вислову. Якраз у цьому підрозділі свого додатку вперше звернувся він до шевченківської тематики у кількох еклібрисах. Розвиваючи традиції, закладені в цій сфері й українськими митцями довоєнних літ, Богдан Сорока досягає загальновизнаних успіхів (приміром, друга премія на Міжнародному конкурсі еклібрисів у Вільнюсі, 1989 р.). А говорячи про творчість Богдана Сороки взагалі, можна констатувати, що помітне місце в сучасному українському мистецтві забезпечують його працям грунтовність задуму, поєднання інтелектуальної рефлексії і сильного але стриманого почуття, впевненість різци, виваженість композиції і вміле використання декоративної гри чорного й білого у найрізноманітніших градаціях, і, що найважливіше,— гостре почуття сучасності у поєднанні з усвідомленням безперервності традицій національної культури.

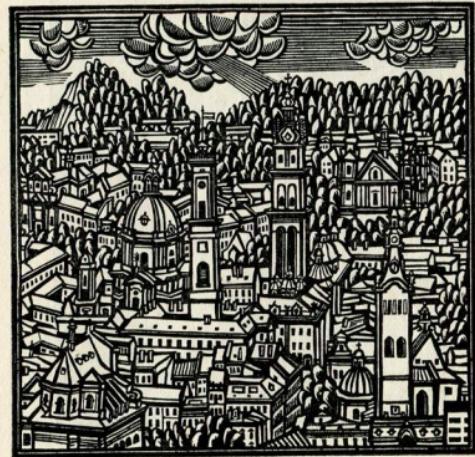
(73)

(93)

(84)

(90)

(59)

(126)

(140)

(139)

(141)

(144)

(145)

175 РІЧЧЯ
ДО ТРУЩЕВІШЕН
ЗВІТНИКА
ЖОК
ЛЕСЯ ТА НЮТКА

ДО 175 РІЧЧЯ
Т.Г.ШЕВЧЕНКА
КНИГА
ДОНІШЕНКА

ШЕВЧЕНКІАНА
НЕСТОРА
Гнатіва
БУЛОКОМІСЬ УКРАЇНІ
РЕВІЛ ГАРМАНІ
БУЛОКОМІСЬ ЗАПОРОЖІ
ВІМЛІ ПАНУВАТИ

ДО 175 РІЧЧЯ
Т.Г.ШЕВЧЕНКА
СЕМІКНИЖКА
Я.ЛЕМИКА

СПИСОК ТВОРІВ ГРАФІКИ

1969 р.

З циклу «Фольклорні мотиви» (№№ 1—8)

1. Топлення Марени. 19,3×18,7.
2. Святій. 18,3×18,6.
3. Колядники. 19×18,7.
4. Мистецтво. 18,9×18,6.
5. Любов. 19×18,6.
6. Козак Мамай. 18,5×18,5.
7. Відьма. 19,3×18,7.
8. Кам'яні баби. 21,4×21,4.
9. «3 книжок Петра Олійника». 8×8.
10. «Се книжка Романа Крип'якевича». 7×6,5.

1970 р.

З ілюстрацій до поезії Лесі Українки (№№ 11—12)

11. Про велета. 15,8×12,5.
12. Місячна легенда. 15,8×12,6.

З циклу «Українська міфологія» (№№ 13—18)

13. Даждьбог. 24,6×24,5.
14. Ярило. 24,7×24,7.
15. Стрибог. 24,4×24,6.
16. Білобог та Чорнобог. 24,5×24,6.
17. Перун. 24,6×24,5.
18. Сварог. 25×25.
19. «Се книжка Надії Станецької». Д. 7,6.
20. «Се книжка Вячеслава Чорновола». Д. 5,3.
21. «Се книжка Ів. Світличного». 8,3×6,8.
22. «Се книжка Вл. Вітрука». 7,7×7.
23. «Се книжка Максимчука». 6×5,9.

1971 р.

З ілюстрацій до роману Романа Іванчука (№ 24)

24. В ярмах. 21,2×19,2.
25. Меланхолія. 18×17,1.
26. Пієта. 18,2×17.

З циклу «Українська міфологія» (№№ 27—29)

27. Велес. 25,3×25,2.
28. Мокоша. 25,2×25,1.

29. Жіва. 25,4×25,4.

30. «Се книжка Ярослава Лемика». Д. 6,7.

31. «Кингобірня Леся Танюка». Д. 7.

1972 р.

З циклу «Українська міфологія» (№№ 32—34)

32. Лада. 25,3×25,3.
33. Марена. 25,2×25,3.
34. Хорс. 25×25,1.
35. «Українка Михайла Мінкевича». Д. 7,7.
36. «Се книжка Яреми». 7,4×6,7.

1973 р.

З циклу «Наші люди» (№№ 37—41)

- 37—41. №№ 1, 2, 3, 4, 5 — 19,1×18,2.

1974 р.

З циклу «Купальські забави» (№ 42)

42. Дівчата кидають вінки. 23×21.

З циклу «Дитячі забави» (№№ 43—44)

43. Мала купа — мала... 21×19,1.
44. Золоті ворота. 21×19.

1975 р.

45. Колядя. 29,9×26.

46. Куди вас чорт жене? 25,5×22.

47. Не журіться життям вашим! 25,5×22.

З циклу «Символи Сковороди» (№№ 48—50).

48. Охота моя погубляє мене. 24×18.

49. Мавпа душить в обімах свою дитину (Символ поганого виховання). 23,9×18.

50. Сліпець, несучи зрячого, має бути вдячним навзаям. 24×18.

1976 р.

51. Не копай ями іншому, бо сам в неї впадеш. 22,9×18,9.

52. Біда не одна ходить... 22,9×18,9.

53. Мильні бульки. 22,7×18,7.

1978 р.

54. «Ex libris Д. Гобермана». Д. 6,8.
55. «Ex libris Ореста Абрагамовича». 6,8×5,7.

1979 р.

- З циклу «Похід гноміків» (№№ 56—57).
56—57. № 1 (22,3×20,3); № 2 (22,2×20,3).
58. «Се книжка Звенислави Калинець». 7,8×5,2.

1980 р.

- З циклу «Похід гноміків» (№№ 59—64).
59—64. № 3 (22,3×20,2); № 4 (22,3×20,2); № 5 (22,2×20,3);
№ 6 (22,2×20,3); № 7 (22,4×20,1); № 8 (22,2×20,4).
65. «Ex libris Андрійчика Городиловського». Д. 5,9.
66. «Ex libris Матіїса Вайнштера». 6,4×6,4.
67. «Ex libris Соломії Сорокі». Д. 5,7.
68. «Ex libris Аліси Вайнштер». 6,3×5,1.
69. «Ex libris Зоряні Рожанківської». 5,4×4,9.

1981 р.

- З циклу «Похід гноміків» (№№ 70—72)
70—72. № 9 (22,4×20,3); № 10 (22,3×20,2); № 11 (22,2×20,2).

З циклу «Подорож по Узбекистані» (№№ 73—75)
73. Шахи-Зінда. 22,7×25,2.
74. Бухара. 23,3×25,4.
75. З вечірньої молитви. 23,4×25,3.
76. Середмістя Львова (від Високого Замку). 29×30,2.

1982 р.

- З циклу «Подорож по Узбекистані» (№№ 77—78)
77. Цвінтар у Хіві. 23,4×25,2.
78. Базар у Ташкенті. 23,4×25,3.

З циклу «Похід гноміків» (№ 79)

79. № 12 (22,2×20,2).
80. Середмістя Львова (з Лисої гори). 29×30.
81. Ансамбль Бернардинів у Львові. 29,1×30.

1983 р.

- З циклу «Похід гноміків» (№№ 82—83)
82—83. № 13 (22,3×20,3); № 14 (22×20).
84. Собор Св. Юра у Львові (вид з подвір'я). 28,9×30.
85. Собор Св. Юра у Львові (з брамою). 28,8×29,9.
86. Ансамбль Успенської церкви у Львові. 29×28.
87. «Ex libris Нестора Городиловського». 6,2×5,3.

1984 р.

- З циклу «Похід гноміків» (№№ 88—89)
88—89. № 15 (22,2×20,2); № 16 (22×20).
90. Середмістя Львова (вид від готелю «Дністер»). 28,9×29,8.
91. «Ex libris Устини Сорокі». Д. 7,5.
92. «Ex libris Ярослава Коваля». Д. 6,7.

1986 р.

93. Дора (Карпатський пейзаж). 27,6×29,2.
94. «Каменір» (до вірша Івана Франка). 21,9×19.
95. «Ex libris Ярослава Ісаевича». 7,1×7,2.
96. «Ex libris Ярослава Лемика. 150 років Русалки Дністрою». 5,5×6,2.
97. «Ex libris Михайла Косіва. 150 років Русалки Дністрою». 6,7×6,2.
98. «Се книжка Святослава Максимчука. Присвячено 150-річчю виходу в світ Русалки Дністрою». 7×6,8.
99. «Ex libris Ярослава Гнатіва. 150 років Русалки Дністрою». 6,8×6,5.

1987 р.

100. Фортuna колесом крутиться... 30,5×30,5.
101. Церква Св. Юра у Дрогобичі. 24,2×27.
102. «З книжок Леся Танюка. До 175-річчя Т. Г. Шевченка». 8×6,2.
103. «Се книжка Я. Лемика. До 175-річчя Т. Г. Шевченка». 7,2×5,9.
104. «Книга Вл. Оніщенка. До 175-річчя Т. Г. Шевченка». 7,7×6.
105. «Шевченкіала Мар'яна Кузіка». 4×4,1.
106. «Шевченкіана Галини Менкуш». 5,2×4,4.
107. «Се книжка М. Гудза. Русалці Дністрою 150». 6,1×4.
108. «З книжок Василя Покидка. Русалці Дністрою 150». 4,8×5,9.
109. «Детектив Михайла Трушенкова». 4,8×4,8.
110. «Ex libris Володимира Патіка». Д. 6,8.

111. «Ex libris Бориса Олійника». 7,8×6,9.
 112. «Ex libris Богодара Которовича». 7,5×5.
 113. «Ex libris Володимира Яворівського». 7,4×6,7.
 114. «Ex libris Ст. Пушкика». 5,7×4,5.
 115. «Книгозбірня Романа Яціва». 8,7×6,6.
 116. «Книгозбірня Степана Павловича Костюка». 6,7×6,5.
 117. «Книгозбірня Соломії Сороки». 6,4×6,8.
 118. «Книгозбірня Сергія Плачинди». 5,8×4,7.
 119. «Шевченкіана Романа Фіголя. У нашім раї на землі нічого кращого немає, як тая мати молодая з своїм дитяточком малим». 4,1×6,2.
 120. «Шевченкіана Нестора Гнатіва. Було колись в Україні ревіли гармати, було колись — запорожці вміли пановати». 6,7×6.
 121. «Ex libris Соломії Сороки». 7,4×6,7.
 122. «Ex libris Богдана Каськова». 5,7×10.
 123. Ex libris Романа Дідуля». 5,5×5,8.
 124. «Ex libris Вл. Онищенка». 7×3,8.

1988 р.

125. «Сон розуму породжує страховисько» (за мотивами «Капрічос» Гойї). 22,5×28.
 126. А він все-таки вище від вас. 22,6×22,4.
 127. Сам свій факел запалив. 22,5×27,8.
 128. Церква Св. Різдва в Жовкві. 19,9×20,5.
 129. Церква в Білих Ославах. 21,1×24,5.
 130. Синагога в Жовкві. 17,9×22,5.
 131. «Ex libris Віктора Женченка». 3,1×8,5.
 132. «Ex libris Олега Надашкевича». 4,9×4,7.
 133. «Книгозбірня Олега Ониськіва». Д, 7,1.
 134. «Ex libris Миколи Литвинна». 3,5×3,6.
 135. «Ex libris Романа Корогодського». 5,8×6.

1989 р.

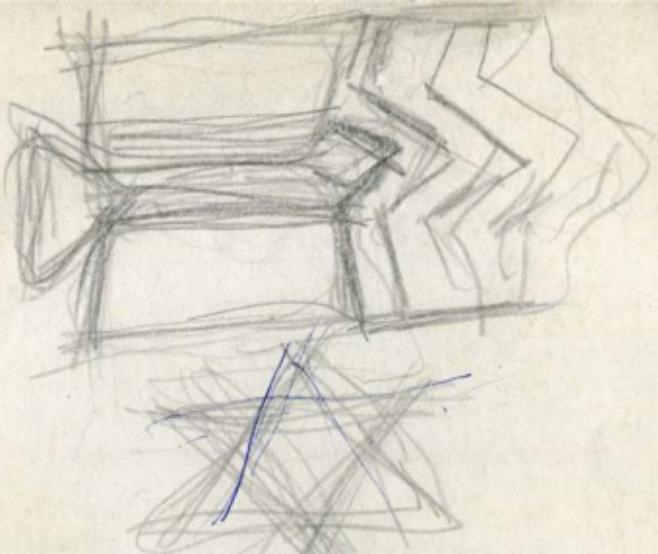
Ілюстрації до «Давидових псалмів» Т. Шевченка (№№ 136—140)

- 136—139. Псалми 1, 12, 93, 149. Усі — 21,5×19.
 140. Псалом 43. 21,5×20,6.

1990 р.

З циклу «Хрестна Дорога» (№№ 141—145)

141. Несіння хреста. 18×22.
 142. Падіння під хрестом. 18×22.
 143. Селянин помагає нести хрест. 18×22.
 144. Прибивання до хреста. 18×22.
 145. Зняття з хреста. 22×18.

Університет
Сокальський

Зам. 803-0-600. Львів, «Атлас».